

Türkiye
küçük
Millet Meclisleri
EKİM 2017 O.P. Raporu

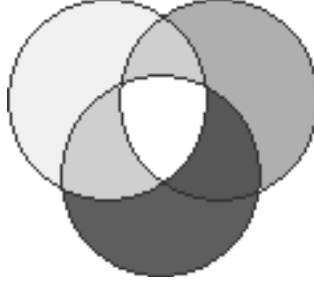

Yeni Bağımsızlık Talepleri

www.tkmm.net

Ortak Paydalar

**Bölgede yaşanan her gelişmenin kaçınılmaz olarak Türkiye üzerinde de etkileri olur.*

Hazırlayan:

31 Ekim 2017

Yakup Kadri Karabacak

Türkiye küçük Millet Meclisleri Koordinasyonu
“Raporda yer alan görüşler TkMM katılımcılarına aittir.”
TkMM Girişimi, Uncular Cad. 28/2, TR- 34672 İSTANBUL

Türkiye küçük Millet Meclisleri yeni yasama döneminin ilk buluşmalarını 11 ilde gerçekleştirdi.

Dünya, Avrupa ve Türkiye'nin içerisinde yer aldığı bölgenin ortak bir "sorunsal"ı toplantılarda masaya yatırıldı: ***Değişen Dünyada Yeni Bağımsızlık Hareketleri.***

Dünyanın başka yerlerinden örneklerle birlikte, Katalunya Yönetiminin ve Irak Bölgesel Kürt Yönetimi'nin aldıkları referandum kararları hem Mutfağın hazırladığı video sunumunda hem de özel konukların sunumlarında üzerinde en fazla durulan iki aktüel örnek oldular.

Toplantılara, 94 sivil toplum örgütü temsilcisi yanı sıra 20'ye yakın kanaat önderi katıldı. Toplantıların tek milletvekili katılımcısı ise **Mehmet Ali Aslan** (Batman-HDP) oldu.

Öncesi ve sonrası

Amerika, Almanya, İtalya, Çin, Rusya, Kenya, Irak, İspanya ve başka birçok dünya ülkesinin gündeminde, tarihsel arka planları ve nedenleri farklılık gösterse de "bağımsızlık hareketleri ve fikirleri" var. Türkiye'yi daha yakından ilgilendiren Irak Bölgesel Kürt Yönetimi'nde (IKBY) gelişmelerin ve buluşmalarda ikinci sırada ele alınan Katalunya'da gerçekleşen referandumlarda ortaya çıkan son durumu raporun bütünlüğünün sağlanması sebebiyle burada paylaşıyoruz.

Her iki ülkede de referandumlar itirazlara rağmen yapıldı. IKBY'de gerçekleşen referanduma katılım, %72,61 olurken, İspanya devletinin engellemelerinin de yaşandığı Katalunya referandumunda katılım %42,3 oldu. Sandıklardan çıkan evet sonuçları, yine sırasıyla %92,7 ve %90.

Uluslararası destek bulmakta hayli güçlük çeken her iki hareket de, referandumun ardından oldukça sancılı süreçler yaşamaya başladılar. Irak merkezi hükümeti, aralarında Kerkük'ün de bulunduğu birçok bölgeye, İran destekli askeri operasyonlar düzenledi. IKBY, İŞİD'le mücadele öncesi sınırlara (2014) çekilmek zorunda kaldı. IKBY Başkanı Barzani, referandum sonuçlarını uygulamayacaklarını, başkanlıktan ayrıldığını ve tekrar ertelenen seçimlerde ne kendisinin ne de aileden bir başka birinin aday olmayacağını duyurdu.

Katalunya parlamentosu, İspanya meclisi tarafından feshedildi ve seçim kararı alındı. Katalunya Bölgesel Yönetim Başkanı Puigdemont ve önde gelen siyasilere ülke dışına çıktılar; Puigdemont halen AB Başkenti Brüksel’de bulunuyor.

Bir hak olarak referandum

Kendi geleceğini belirleme hakkı, şüphe yok ki uluslararası hukukun gündeminde bulunan, “kısmen tanımlanmış” bir tartışma konusu. Katılımcılarımızın önemli bir kısmı ve özel konuklarımız, bu hakkın kullanımının coğrafi, siyasi ve tarihsel limitleri, öznellikleri olduğunda hem fikir. Ancak bu “hakka” kategorik olarak, taban tabana zıt iki yaklaşım söz konusu:

- 1- Geleceğini belirleme hakkı, her ulusun tabii hakkıdır, uluslararası sözleşmeler de bunu güvence altına almışlardır.
- 2- İlgili hakkı, uluslararası emperyalist sistem var etmiş, istediği gibi –izne tabii- kullanır(ma)mış ve sürekli bir sabotaj aracı olarak muhafaza etmiştir.

Katılımcıların çoğunluğunu oluşturan birinci görüşteki katılımcılarımızın önemli bir kısmı, farklı bir referans kaynağına da başvuruyor. Kuran-ı Kerim’de “her kavmin istediği gibi idare edilme hakkına” vurgu yapıldığının altı defalarca çiziliyor.

Ayrılma eğiliminde ekonomik nedenlerin birinci sırada yer aldığına dair hâkim bir inanç göze çarpıyor. Katalunya’nın İspanya’nın milli gelirler pastasında tuttuğu aslan payı ve İKBY’nin petrol gelirleri imkanının, ayrılıkçı eğilimleri kuvvetlendirdiği düşünülüyor.

İkinci kategorideki görüş, ilkesel olarak, hakkın kullanımına zaten itirazlar getirirken, Irak’ın bölünmesinin emperyalist devletlerin, bölge politikalarının bir sonucu olacağını, bu süreç başlarsa Türkiye’nin de bölünme tehlikesiyle karşılaşacağını düşünüyorlar. Arkasında ABD, Rusya güçlerinden birini barındıran hiçbir hareketin ve kararın bölge insanlarının lehine sonuçlanmayacağı iddiası hakim.

Birinci görüşteki katılımcılarımız da aktüel tartışma karşısında kendi aralarında ikiye ayrılıyorlar:

Birinci gruptakiler, Kürtler ‘in “yozlaşmış, öngörülemez” durumda olan Irak merkezi hükümetinden ayrılmasının –ki fiilen ayrı oldukları belirtiliyor, Türkiye ve bölge açısından yeni imkanların kapısını açabileceğini düşünüyor. Dolayısıyla referandum sürecini ve o gün için muhtemel sonucunu destekliyor.

Daha kalabalık ikinci gruptakiler ise, referandumu meşru bir hak olarak gördüklerini ifade etmekle birlikte, zamanla ve verili bölgesel, küresel nedenlerle sonuçlarının başta Kürtler olmak üzere, bölge insanları için hayırlı olmayacağını düşünüyor.

IKBY'nin referandum kararının arkasında, Barzani'nin kişisel ve politik hırsları olduğunu düşünen katılımcıların sayısı da az değil.

Az sayıda katılımcımız tarafından ifade edilen bir görüş daha var. 'Ulus devleti' yaşadığımız sorunların önemli kaynaklarından biri olarak gören bu görüştekiler, Kürtlerin bir ulus devlete sahip olmasının da çözüme katkı sağlamayacağını düşünüyorlar.

Kürtler ve Türkiye

Tahmin edileceği gibi tartışmanın aslan payı bu ilişki çerçevesinde dönen tartışmalara ait. Türkiye'nin IKBY'nin referandum kararından sonra takındığı tutuma ilişkin de iki ana eksen mevcut. Her iki grupta yer alan katılımcılarımızın, ortak paydaya da yansıyan ortak fikri, "bölgede yaşanan her gelişmenin kaçınılmaz olarak Türkiye üzerinde de etkileri olacağı" şeklinde. Irak'ın yanı sıra, Türkiye, Suriye ve İran'da önemli sayıda Kürt nüfusun varlığı, her tesbitte başköşeye konmuş görünüyor:

- 1- Bu gruptaki katılımcılar, Türkiye'nin tepkisinin ölçülü ve geçmişin ideolojik, milliyetçi tutumundan farklı olduğu fikrindedir. Barzani'nin referandum ısrarının, Türkiye ile bir süredir kurulan dostane ilişkiye uygun düşmediği fikrindedir. IKBY Yönetiminin kararının yalnızca İsrail tarafından destek bulması da şüphe uyandıran örnek olarak tasnif ediliyor. Irak'ın toprak bütünlüğünün korunması, Türkiye için varoluş meselesi olarak görülüyor.
- 2- Diğer görüş ise, Türkiye'nin Kuzey Irak politikasını geçmişin yinelenen yanlışları olarak ifade ediyor. Barzani'nin bölgede etkinliği artan bir aktör haline gelmesinin, Araplarla değil, Kürtlerle komşu olunmasının, her iki tarafında da çıkarına hizmet edeceği düşünülüyor. Bilhassa Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın açıklamalarındaki ifadelerin hem bölgede hem de Türkiye'de yaşayan Kürtleri incittiği belirtiliyor. Bu açıklamalar arasında en fazla zikredilen, mealen "IKBY Yönetiminin ısrarcı olması durumunda, ekonomik ve ticari ambargoların", Kürtleri açıklıkla terbiye iması taşıması zannı.

Türkiye devletinin kendi Kürt yurttaşları ile kurduğu ilişkide, geçmişin hatalarını tekrar etmekten kaçınması, eşitlikçi ve demokratik bir dil geliştirmesi beklentisi, farklı görüşlerden çok sayıda katılımcı tarafından dile getirilmiş.

Sayılarla TMM Ekim 2017 Forum Toplantıları

Gerçekleşme sayı ve oranları:

Yapılması Gereken Toplantı Sayısı: 14

Yapılan toplantı sayısı: **11, % 78,5**

Sivil Toplum katılımı:

Olması gereken sivil toplum katılımcı sayısı: **220**

Toplam sivil toplum katılımcı sayısı: **94, % 42,7**

Seçilmişlerin katılımı:

Katılması gereken milletvekili sayısı: **66**

Katılan toplam milletvekili sayısı ve oranı: **1, % 1,5**

Katılması gereken belediye başkanı sayısı: **11**

Katılan toplam belediye başkanı sayısı ve oranı: -

Özel Konuk ağırlayan il sayısı: **3**

Medya ilgisi:

Toplantılara katılan medya muhabiri sayısı toplam: **14**

Toplantılara kim ev sahipliği yaptı?

Ev sahipliği yapan belediyeler ve oranı: **3 % 27,2**

Ev sahipliği yapan meslek odaları ve oranı: **1% 9,09**

Ev sahipliği yapan STÖ sayısı ve oranı: **7, % 63,6**

Ev sahipliği yapan sendika sayısı ve oranı: -

Sivil toplum bileşenlerinin katılım oranları:

Katılımcı meslek odaları sayısı: **6, % 6,3**

Katılımcı sendika sayısı: **13, % 13,8**

Katılımcı dernek/vakıf/girişim sayısı: **75, % 79,7**

İzleyiciler:

İzleyici olarak katılanlar: 70

Kanaat Önderleri: 10

Parti Temsilcileri: 9